

Abstrakt

Puskášová Dominika: Alkaloidy čeľade Amaryllidaceae a ich biologická aktivita I. Diplomová práca 2019. Univerzita Karlova v Praze, Farmaceutická fakulta v Hradci Králové, Katedra farmakognozie.

Hlavným cieľom tejto práce bola izolácia alkaloidov z rastlinného extraktu, ktorý bol získaný z rastliny *Narcissus pseudonarcissus* 'Dutch Master'. Príprava sumárneho extraktu a jeho stĺpcova chromatografia boli vykonané PharmDr. Danielou Hulcovou, Ph.D. v rámci jej doktorskej práce. Prostredníctvom metódy preparatívnej TLC boli z priradenej frakcie č.4 izolované 2 látky, označené ako č.2.1 a č.2.2.2. Ich štruktúra bola stanovená pomocou NMR, GC-MS analýzy a optickej otáčavosti. Po porovnaní získaných údajov s literatúrou boli látky identifikované ako (+)-homolykorín a (+)-masonín.

Homolykorín aj masonín boli následne podrobené testovaniu inhibičnej aktivity voči acetylcholinesteráse (AChE), butyrylcholinesteráse (BuChE), prolyloligopeptidáse (POP) a glykogénsyntáse kináse 3 β (GSK-3 β). Aktivita bola vyjadrená ako IC₅₀ a bola porovnávaná s IC₅₀ referenčných látok. Pre porovnanie inhibície AChE a BuChE bol ako štandard použitý galanthamín (IC₅₀ AChE = 1,7 $\pm$ 0,1 μ M, IC₅₀ BuChE = 42,3 $\pm$ 1,3 μ M) a huperzín A (IC₅₀ AChE = 0,033 $\pm$ 0,001 μ M, IC₅₀ BuChE > 500 μ M). Inhibičná aktivita voči POP bola porovnávaná so Z-Pro-prolinalom (IC₅₀ POP = 2,75 $\times$ 10⁻³ μ M) a berberínom (IC₅₀ POP = 142 $\pm$ 21 μ M), inhibícia GSK-3 β zas so zlúčeninou SB-415286 (IC₅₀ GSK-3 β = 70 $\times$ 10⁻³ μ M).

Výsledky pre (+)-homolykorín: IC₅₀ AChE = 64 $\pm$ 4 μ M, IC₅₀ BuChE = 151 $\pm$ 20 μ M, IC₅₀ POP = 174 $\pm$ 41 μ M a % inhibícia GSK-3 β = 54 $\pm$ 1. Inhibičná aktivita (+)-masonínu: IC₅₀ AChE = 305 $\pm$ 34 μ M, IC₅₀ BuChE = 229 $\pm$ 24 μ M, IC₅₀ POP = 314 $\pm$ 34 μ M, % inhibícia GSK-3 β = 66 $\pm$ 4 a IC₅₀ GSK-3 β = 27,9 $\pm$ 0,8 μ M.

Na základe týchto výsledkov vykazuje homolykorín nízku inhibičnú aktivitu voči AChE BuChE a POP, na druhej strane vykazuje miernu inhibíciu GSK-3 β . Čo sa týka masonínu, je jeho inhibičná aktivita voči všetkým 4 testovaným enzýmom v porovnaní s referenčnými látkami nízka.

Kľúčové slová: *Narcissus pseudonarcissus* 'Dutch Master', cibule, rastlinné extrakty, GC-MS analýza, biologická aktivita, acetylcholinesteráza, butyrylcholinesteráza, prolyloligopeptidáza, glykogénsyntáza kináza 3 β